УДК 657

ТЕТІЄВСЬКА В.В.

АКТУАЛЬНІ ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У статті доведено доцільність постійного удосконалення обліку витрат та надано пропозиції, що мають найбільш практичні поради для удосконалення. Розглянуто поняття витрат з економічної та бухгалтерської точки зору. Запропоновано вирішення, що матимуть вагомий внесок в покращені розподілу витрат. На сьогодні питання обліку є дуже важливим для підприємств та держави в цілому, за рахунок стабільного удосконалення та глибоких економічних перетворень сучасний світ вимагає постійних змін, що пов'язані з розширенням асортименту засобів обліку які забезпечують гнучкість у використанні нових методів обліку.

Ключові слова: витрати, розподіл витрат, нормативна база, удосконалення обліку.

В статье доказана целесообразность постоянного усовершенствования учета затрат и предложения, имеющие наиболее практические советы по усовершенствованию. Рассмотрено понятие расходы с экономической и бухгалтерской точки зрения. Предложено решение, что будет иметь весомый вклад в улучшение распределения затрат. На сегодняшний день вопрос учета очень важен для предприятий и государства в целом, за счет стабильного усовершенствования и глубоких экономических преобразований современный мир требует постоянных изменений, связанных с расширением ассортимента средств учета, которые обеспечивают гибкость в использовании новых методов учета.

Ключевые слова: расходы, распределение расходов, нормативная база, совершенствование учета.

The article proves the feasibility of continuous improvement of cost accounting and offers the most practical suggestions for improvement. The concept of costs from an economic and accounting point of view is considered. A solution is proposed that will make a significant contribution to improving cost allocation. Today, the issue of accounting is very important for enterprises and the state as a whole, due to the steady improvement and profound economic transformation. Today's world demands constant changes associated with a wider range of accounting tools providing flexibility in the use of new accounting methods.

Key words: costs, distribution of costs, normative base, improvement of accounting

Постановка проблеми. Основною проблемою обліку витрат підприємств є питання їх повного та своєчасного відображення в системі бухгалтерського обліку. Це питання дуже багатогранне, зачіпає всю нашу соціальну систему, особливо систему управління, систему оподаткування та тіньовий сегмент української економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Існує велика кількість наукових праць присвячена вивченню витрат в бухгалтерському обліку. Слід відмітити таких науковців як Т. М. Давидова, П.С. Безрукіх, Ф.Ф. Бутинця, Б.І. Валуєва, Р.Я. Вейцмана, М.Д. Врублевського, І.О. Гавриленко, А.М. Герасимовича, С.Ф. Голова, З.В. Гуцайлюка, Л.М. Кіндрацьку, Г.Г. Кірейцева, М.В. Кужельного, Ю.А. Кузьмінського, Є.В. Мниха, Л.В. Нападовську, О.Е. Ніколаєву, О.В. Олійник, В.Ф. Палія, В.П. Пантелеєва, М.С. Пушкаря, В.В. Сопка, Р.О. Савченка, М.Г. Чумаченка, В.О. Шевчука, В.Г. Швеця, М.Я. Штеймана, А.Д. Шеремета, Т.М. Серікова, Ф.Ф. Бутинця.

Розглядає та висвітлює загальнотеоретико-методичні питання у сфері обліку та контролю відповідно до специфіки різних галузей.

© Тетієвська В.В., 2021

Ці дослідження недостатньо висвітлюють інтереси виробничого обліку, що зумовлено природно-економічними, агротехнічними та організаційно-управлінськими особливостями виробництва в цій сфері. Як зазначає, проф. Ф.Ф. Бутинець: "сьогодні питання обліку та контролю витрат з метою зниження собівартості продукції знаходяться поза увагою керівників підприємства та бухгалтерів. Забезпечити рентабельність роботи підприємства у першу чергу прагнуть за рахунок високих відпускних цін, а не за рахунок економії витрат виробничих ресурсів. Однак це ненадійний і безперспективний спосіб вирішення проблем виживання підприємства" [1, с. 308].

Постановка завдання полягає у визначенні проблем, які виникають при обліку витрат на підприємствах і виокремлення шляхів та методів щодо удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Поточну діяльність підприємства. Керівництво потребує достовірної інформації, для зважених і конкретних рішень. Результати якого, ми можемо бачити в кінці звітного періоду визначені за даними бухгалтерського обліку і відображені в фінансовій звітності. Будь-яке рішення керівництва призведе до витрат, але вони можуть мати доцільний або недоцільний характер.

Розглянемо поняття витрат з різних джерел інформації в табл. 1.

Таблиця 1 - Поняття «витрат» з різних джерел інформації

№	Джерело	Визначення
1	Ф.К. Беа, Е. Дихтл, М. Швайтцер	витрати являють собою розподілені по періодах і такі, що впливають на результати господарської діяльності підприємства, грошова оцінка яких відповідає основним розпорядженням про складання звітності
2	Бутинець Ф.Ф.	розглядає витрати, як вираження в грошовій формі поточних витрат трудових, матеріальних, фінансових та інших видів ресурсів на виробництво продукції. Ці поточні витрати обліковуються та плануються як собівартість продукції» [4, с.529]
3	Скирпан О.П., Палюх М.С	Витрати виробництва- витрати різних видів економічних ресурсів (сировини, праці, основних засобів, послуг, грошей), безпосередньо пов'язані з виробництвом економічних благ.
4	П(С)БО16 «Витрати»	Витратами визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені. [3]

Варто зазначити, що витрати відрізняються в бухгалтерському і економічному тлумаченні. Зазвичай ми розуміємо, що витрати- зменшення активів і збільшення частини пасивів, тобто процес придбання виробничих ресурсів або збільшення матеріальної частини активів. З бухгалтерської точки зору витрати є конкретними ресурсами, розглядаючи в економічному тлумаченні витрати- це використання різних матеріалів і сил природи в процесі господарювання. Грошовий вираз суми витрат на виробництво конкретного продукту називається «собівартість». Витрати виробництва, які формують виробничу собівартість продукції, варто визначити як вартісний вираз спожитих ресурсів на її виробництво.

Вітчизняні вчені не мають однієї думки на рахунок мети обліку витрат. Але ми можемо зробити висновок, що облік несе повну достовірну інформацію, контроль та управління виробничих витрат підприємства, що дає змогу знати характеристику ресурсів , процес перетворення ресурсів у новий продукт праці та вивчення характеристик нової готової продукції. Вченими було зроблено вагомий внесок у розробку нових напрямків обліку виробничих витрат, але у виробництвах зі своєю специфікою практично відсутні. Тому дослідження вимагають надалі досконалого доопрацювання.

Проблема обліку витрат полягає в створенні єдиної національної бази даних стандартів обліку та контролю витрат підприємства. За статистикою, матеріаломісткість вітчизняної продукції в

кілька разів вище, ніж у західних країнах. Це може означати, що, незважаючи на всі інші фактори, значна частина матеріальних цінностей, списаних на виробничі витрати в нашій країні, була фактично використана для виробництва тіньової продукції, яку підприємство не враховує до обліку, і за яку не сплачує жодних податків та зборів.

Створення єдиної національної бази даних стандартів обліку та контролю витрат сприятиме чіткому контролю витрат і розвиток галузевих нормативів, які на сьогодні є застарілими. Важливим питанням в організації обліку витрат підприємства є встановлення оптимального співвідношення автоматизованого і неавтоматизованого обліку і контролю та визначення їх ролі у зниженні необґрунтованих витрат підприємства. Переважна більшість діючих виробництв мають комп'ютерну та організаційну техніку, на данний час науково-технічний процес позитивно сприяє на діяльність підприємств. На початку року кожне підприємство має оцінити свої потреби та фінансово-кредитну можливість щодо придбання або орендування комп'ютерної та організаційної техніки, або відмовитися, віддавши перевагу вести облік особисто професійному бухгалтеру спеціалізованої приватної фірми. на договірній основі [7, с.10]. Тому для забезпечення аналітичної інформації необхідно заздалегідь перевірити її на відповідність сучасним вимогам: порівнянність, достовірність, наочність і актуальність. Не точно відображена інформація про витрати підприємства може на деякий час сповільнити процес первинної обробки аналітичної інформації, призвести до прорахунку бізнес-процесів, заниження чи завищення деяких витрат.

Для сучасних підприємств важливим є також правильний вибір бази розподілу загальновиробничих витрат, оскільки від цього залежить повнота включення витрат до собівартості товару, як результат, в кращому випадку, збільшення прибутку підприємства. Удосконалення обліку загальновиробничих витрат можна досягти за допомогою налагодженої системи ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Варто зазначити, що загальновиробничі витрати поділяються на постійні та змінні. До змінних відносять ті витрати, які змінюються пропорційно до змін у виробництві, а отже, до постійних належать незмінні витрати при зміні виробництва. Оскільки, в П(С)БО [3] перелік змінних і постійних витрат не визначено, кожне підприємство обирає певні методи розподілу залежно від особливості своєї діяльності та зазначають в наказі про облікову політику. Але проблема виникає в іншому, так званих умовно-постійних та умовно-змінних витрат [2]. Вони ускладнюють процес обліку. Ефективне управління змішаними витратами можливе при виявленні впливу факторів витрат на їх величину та співвідношення між ними за певний період часу. Виходячи з цього, можемо запропонувати вирішення, що можуть позитивно сприяти на нормативну базу, а саме:

1) класифікація загальновиробничих витрат, яка містила б оптимальну кількість ознак, розкривала цільове призначення й економічний зміст витрат, враховувала організаційну структуру та особливість;

2) детальний план рахунків бухгалтерського обліку з конкретизацією статей загальновиробничих витрат.

Для вибору бази розподілу розуміємо, що між зміною загальновиробничих витрат і відповідною зміною бази розподілу є пряма залежність, можемо стверджувати що вона є цілком пропорційною. Тому доцільно буде використовувати на підприємстві найбільш практичні поради для удосконалення обліку витрат, а саме:

1. За стадіями технологічного процесу організувати облік витрат, таким чином, щоб кожен керівник мав можливість відповідати за свій етап процесу. Однозначно такий розподіл підвищить відповідальність усіх керівників управління.

2. Розрахунок планових і фактичних показників управління витратами. За допомогою таких розрахунків, зможемо виявити відхилення факту від плану та зробити висновки. Зручність полягає в тому, що ми таким чином можемо контролювати зміни цін та обсягів продукції.

3. Налагодження такої системи обліку витрат, що відсвічує особливість

підприємств комплексного перероблення сировини.

4. Доповнити в системи калькулювання неповних витрат постійні виробничі витрати, що розглядаються як витрати періоду і списуються за рахунок прибутку. У результаті в собівартість незавершеного виробництва і готової продукції включаються лише змінні виробничі витрати. Надає нам перевагу у контролі зв'язків між виробництвом і реалізацією.

5. Облік й калькулювання собівартості супутньої продукції. В результаті виникає можливість збільшити прибуток підприємства.

Застосувавши вище перечисленні поради щодо удосконалення обліку, виникає можливість уникнути недоцільні витрати, встановити правильну ціну, вести коректне планування виробництва, отримати якісні показники роботи та визнати ефективність діяльності. Тобто у керівництва з'являється максимально точна інформація, що позитивно відображається на поточну діяльність підприємства.

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що оптимізація витрат є важливим аспектом в діяльності підприємства, що завжди потребує удосконалення. Тому запровадження введення усіх вище перерахованих порад, призводить до економії шляхом зниження або уникнення непродуктивних витрат. Завдяки цьому та ефективному управлінню керівництва виникає збільшення прибутку та зростання продуктивності праці.

Список літератури:

1. Котлер Ф., Катарджая Г., Сетьяван Ї. Маркетинг 4.0. Від Сєкіріна Н.В. Загальні підходи до формування і класифікації нормативного забезпечення обліку і контролю витрат на виробництво готової продукції [Електронний ресурс] / Збірник наукових праць Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту. – 2014. – № 2. – С. 235-245. . – Режим доступу до джерела: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Znphktei/2011_2/statti_2/sekirina/sekirina.hm

2. Облік, аналіз, аудит : навч. посіб. / [Сєрікова Т. М., Понікаров В. Д., Кожанова Є. П., Оленко І. П.]. — Х. : ВД «ІНЖЕК» 2006. — 380 с.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.10.1999 р. № 290 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.nau.ua

4. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир : Вид-во "Рута", 2006. – 832 с.

5. Михалевич С. Проблеми обліку витрат та шляхи їх вирішення Бухгалтерський облік і аудит. - 2006. - № 3.

6. Струк Н.С. Методичне підгрунтя обліку трансакційних витрат на підприємстві / Н.С. Струк // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: Проблеми теорії, методології, організації : зб. наук. праць ; Національна академія статистики, обліку та аудиту. – К. : Бізнес Медіа Консалтинг, 2012. – Вип. 1(8). – С. 188–198.

7. Голов С. Чи перешкоджає П(С)Б016 «Витрати» економічній роботі на підприємстві Бухгалтерський облік і аудит. - 2007. - № 5.

8. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський та фінансовий облік на підприємствах України : [підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл.] / Н. М. Ткаченко. — К. : А.С.К., 2002. — 542 с.

Бібліографічні описи/Библиографические описания/Bibliographic descriptions

Актуальні шляхи удосконалення обліку витрат на підприємстві / В.В. Тетієвська // Електронная збірка наукових праць «Е-КОНОМІКА». – Х. :НТУ «ХПИ». – 2021. - № 1(5). – С. 22-25

Актуальные пути усовершенствования учета затрат на предприятии / В.В. Тетиевская // Электронный сборник научных работ «Е-КОНОМИКА». - Х. : НТУ «ХПИ». - 2021. - № 1(5). - С. 22-25

Relevant ways to improve the vitrate area at the enterprise / V.V. Tetievska // Electronic collection of scientific papers "E-CONOMICS". – Kharkiv : NTU "KhPI". - 2021. - № 1(5). -P. 22-25

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Тетієвська Вероніка Віталіївна – студентка, Національний Технічний Університет «Харківський Політехнічний Інститут», e-mail: nikuliatet@gmail.com

Тетиевская Вероника Витальевна – студентка, Национальный Технический Университет «Харьковский политехнический институт», e-mail: nikuliatet@gmail.com

Tetievska Veronika Vitalievna – student, National Technical University «Kharkov Polytechnic Institute»: nikuliatet@gmail.com

Посилання на статтю / Reference to the journal article:

АКТУАЛЬНІ ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ [Електронний ресурс] / ТЕТІЄВСЬКА В.В. // «Е-КОНОМІКА». Електронна збірка наукових праць. – 2021. – № 1 (5). – С. 22-25. – Режим доступу до журн.: http://e-conomics.hpi.kh.ua/index.php/journal/article/view/84